

Αθήνα, 23/03/2022

Αριθμ. Πρωτ.: 311980/15863/2022

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου (τηλ.:2131306804)
gl@synigoros.gr

κ. Λευτέρη Καραϊσκό
Δήμαρχος Αμοργού
amorgos@aigaio.gr

Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Αμοργού
amorgos@aigaio.gr

Δασονομείο Νάξου
dasinax@otenet.gr

Δ/νση Δασών Κυκλάδων
m.foskolou@apdaigaioi.gov.gr

Περιφέρεια Ν. Αιγαίου
Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου
penenv@2892.syzefxis.gov.gr

Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων
dathanasoulis@culture.gr

Περιφέρεια Ν. Αιγαίου
Τμήμα Πολιτισμού – Αθλητισμού
thyrsos_kyklades@yahoo.gr

Πρόεδρο Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Νάξου
naxos@naxos.gov.gr

Θέμα: Διαμαρτυρία για την παράνομη διάνοιξη οδών στη νήσο Αμοργό

Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε,

Αξιότιμες/οι κυρίες/οι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει αναφορά του σωματίου με την επωνυμία «Σύλλογος για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό «Νήσος Αμοργός» αναφορικά με την παράνομη διάνοιξη οδών στη νήσο Αμοργό.

Ειδικότερα, γίνεται καταγγέλλεται η παράνομη διάνοιξη έξι δρόμων σε εκτός σχεδίου περιοχές και συγκεκριμένα:

1. «**Παλιά Στράτα**»: Εντός της 1^{ης} Διαδρομής Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος από την το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου διαπιστώθηκε (στις 27.05.20) η διάνοιξη, άνευ αδειοδοτήσεων, χωματοδρόμου μήκους περί τα 750 μέτρα και πλάτους περί τα 3 m. Η οδός καταλήγει στο βυζαντινό ναό του Αγ. Ιωάννη Χρυσοστόμου. Για τη διάνοιξη έγινε διαπλάτυνση τμήματος του μονοπατιού της «Παλιάς Στράτας» με αποτέλεσμα την αλλαγή χρήσης του μονοπατιού σε οδό εξυπηρέτησης μηχανοκίνητων οχημάτων. Παράλληλα διαπιστώθηκε η εναπόθεση μεγάλης ποσότητας ΑΕΚΚ σε πρανή με έντονη κλίση, καθώς και παραπλεύρως του χωματοδρόμου. Ο Δήμος κλήθηκε από την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου για παροχή απόψεων με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 47921/712/07.07.20 έγγραφο. Το Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου απέστειλε το υπ' αριθμ. πρωτ.: 43645/3496/30.04.20 έγγραφο προς το Δήμο Αμοργού ζητώντας την τεχνική περιγραφή των εργασιών αποκατάστασης στις οποίες πρέπει να συμπεριληφθεί το σύνολο της διαμόρφωσης του νέου τμήματος της οδικής διάνοιξης. Το ΑΤ Αμοργού ενημέρωσε ότι δεν έχει εκδοθεί καμία οικοδομική ή άλλη άδεια.

Για την ανωτέρω διάνοιξη παρακαλούμε για τα ακόλουθα:

- Ο Δήμος Αμοργού να διακόψει κάθε πρόσβαση στην παράνομη διανοιχθείσα οδό και να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες αποκαταστάσεις του φυσικού τοπίου και του παραδοσιακού μονοπατιού, σύμφωνα και με τις υποδείξεις των αρμοδίων υπηρεσιών. Επίσης, παρακαλείται να απομακρύνει, τηρώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες, όλα τα ΑΕΚΚ που τυχόν βρίσκονται ακόμα επί των ανωτέρω σημείων.
 - Η Δ/ση Δασών Κυκλάδων και το Δασονομείο Νάξου να μας ενημερώσουν εάν τμήμα της οδού βρίσκεται εντός δάσους ή δασικής έκτασης. Σε καταφατική περίπτωση παρακαλούμε να μας πληροφορήσετε εάν έχουν ζητηθεί εγκρίσεις από τη δασική υπηρεσία για τη διάνοιξη. Τέλος, σε περίπτωση που έχουν πραγματοποιηθεί παράνομες επεμβάσεις εντός δασικής έκτασης παρακαλούμε για την έκδοση πρωτοκόλλων διοικητικής αποβολής και αποζημίωσης χρήσης δημόσιας έκτασης, καθώς και για την παραπομπή των υπευθύνων στις διωκτικές αρχές.
 - Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων να μας ενημερώσει για τυχόν εγκρίσεις τις οποίες χορήγησε για τη διάνοιξη του χωματοδρόμου, καθώς αυτός καταλήγει πλησίον του Βυζαντινού Ναού του Αγ. Ιωάννη Χρυσοστόμου. Σε περίπτωση που δεν έχουν χορηγηθεί οι απαιτούμενες εγκρίσεις (δεδομένης της επέμβασης σε περιβάλλοντα χώρο μνημείου) παρακαλούμε για την ενεργοποίηση των αρχαιολογικών διατάξεων.
 - Το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου να μας ενημερώσει για την τυχόν εισήγηση προστίμων και παραπομπή των υπευθύνων στις εισαγγελικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1650/86, ως αυτός ισχύει.
 - Το Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού Περιφέρειας Ν. Αιγαίου να μας ενημερώσει εάν έχει λάβει οιαδήποτε ενημέρωση από τον Δήμο Αμοργού για την αποκατάσταση του μονοπατιού στην προτέρα κατάσταση.
2. «**Νερόλακκα**»: Διάνοιξη δρόμου άνευ αδειοδοτήσεων, μέσα σε ρεματιά (μήκους 500 m και πλάτους 3,5 – σε ορισμένα σημεία υπερβαίνει τα 5,5 m) πλησίον θέσης ελληνιστικού πύργου. Ο Δήμος κλήθηκε από την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου για παροχή απόψεων με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 28137/542/11.05.21 έγγραφο. Ο Δήμος Αμοργού απάντησε με την υπ' αριθμ. πρωτ.: 2152/25.05.21 επιστολή αναφερόμενος σε εργασίας καθαρισμού του οδικού δικτύου και όχι σε διάνοιξη, ενώ διαψεύδει ότι έγιναν εργασίες εντός της κοίτης του ρέματος.
- Η Δ/ση Δασών Κυκλάδων και το Δασονομείο Νάξου να μας ενημερώσουν εάν τμήμα της οδού βρίσκεται εντός δάσους ή δασικής έκτασης. Σε καταφατική περίπτωση

παρακαλούμε να μας πληροφορήσετε εάν έχουν ζητηθεί εγκρίσεις από τη δασική υπηρεσία για εργασίες καθαρισμού, διάνοιξης, επέκτασης ή διαπλάτυνσης οδικού δικτύου. Επίσης, παρακαλείται να μας ενημερώσει για την προγενέστερη κατάσταση της συγκεκριμένης οδού, αναλυτικά, ανατρέχοντας σε αεροφωτογραφίες ή σχετικά ψηφιακά αρχεία της δασικής υπηρεσίας. Τέλος, σε περίπτωση που έχουν πραγματοποιηθεί παράνομες επεμβάσεις εντός δασικής έκτασης παρακαλούμε για την έκδοση πρωτοκόλλων διοικητικής αποβολής και αποζημίωσης χρήσης δημόσιας έκτασης, καθώς και για την παραπομπή των υπευθύνων στις διωκτικές αρχές.

- Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων να μας γνωστοποιήσει τυχόν εγκρίσεις τις οποίες χορήγησε δεδομένου ότι η διάνοιξη πραγματοποιήθηκε πλησίον ελληνιστικού πύργου.
 - Το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου να μας ενημερώσει για την τυχόν εισήγηση προστίμων και παραπομπή των υπευθύνων στις εισαγγελικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1650/86, ως αυτός ισχύει.
3. «**Μαύρο Βουνό**»: Διάνοιξη χωματόδρομου, άνευ αδειοδότησεων, συνολικού μήκους περί τα 650 m και μέσου πλάτους 3 – 3,5 m. ΑΕΚΚ έχουν εναποτεθεί σε πρανές με έντονη κλίση. Ο Δήμος κλήθηκε από την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου για παροχή απόψεων με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 18914/327/29.04.21 έγγραφο. Ο Δήμος απάντησε με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 3444/19.07.21 έγγραφο ότι επενέβη στο συγκεκριμένο σημείο και διάνοιξε προσωρινά την εν λόγω οδό, καθώς υπήρχαν καταπτώσεις φερτών υλικών στον επαρχιακό δρόμο Αιγιάλης - Θολάρια, ενώ έπρεπε να τοποθετήσει και σωλήνα ύδρευσης από τη γεώτρηση «Κουρουνά». Τέλος, στο ανωτέρω έγγραφο αναφέρεται ότι αναγνωρίζοντας τη χρησιμότητα του εν λόγω οδικού δικτύου, προχώρησε στην εκπόνηση μελέτης με σκοπό την αδειοδότησή του.
- Ο Δήμος Αμοργού να διακόψει κάθε πρόσβαση στην παράνομη διανοιχθείσα οδό και να προβεί σε όλες τις απαιτούμενες αποκαταστάσεις του φυσικού τοπίου, σύμφωνα και με τις υποδείξεις των αρμοδίων υπηρεσιών. Επίσης, παρακαλείται να απομακρύνει, τηρώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες όλα τα ΑΕΚΚ που τυχόν βρίσκονται ακόμα επί των ανωτέρω σημείων. Τέλος, θα θέλαμε να ενημερωθούμε εάν για τη συγκεκριμένη γεώτρηση έχει λάβει άδεια χρήσης ύδατος και εάν αυτή έχει δηλωθεί στο ΕΜΣΥ, καθώς και για τις εγκρίσεις που έχει λάβει για την τοποθέτηση του σωλήνα ύδρευσης. Σε κάθε περίπτωση, εάν έχει καταθέσει σχετικό φάκελο για την αδειοδότηση του συγκεκριμένου δρόμου, παρακαλείται να διακοπή η πρόσβαση μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών.
 - Η Δ/ση Δασών Κυκλάδων και το Δασονομείο Νάξου να μας ενημερώσουν εάν τμήμα της οδού βρίσκεται εντός δάσους ή δασικής έκτασης. Σε καταφατική περίπτωση παρακαλούμε να πληροφορηθούμε εάν έχουν ζητηθεί εγκρίσεις από τη δασική υπηρεσία. Τέλος, σε περίπτωση που έχουν πραγματοποιηθεί παράνομες επεμβάσεις εντός δασικής έκτασης παρακαλούμε για την έκδοση πρωτοκόλλων διοικητικής αποβολής και αποζημίωσης χρήσης δημόσιας έκτασης, καθώς και για την παραπομπή των υπευθύνων στις διωκτικές αρχές.
 - Το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου να μας γνωστοποιήσει την τυχόν εισήγηση προστίμων και παραπομπή των υπευθύνων στις εισαγγελικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1650/86, ως αυτός ισχύει. Επίσης, παρακαλούμε να ενημερωθούμε εάν έχει κατατεθεί στην αρμόδια Δ/ση της Περιφέρειας σχετικός φάκελος για την έγκριση κατασκευής του δρόμου συνοδευόμενος από τις σχετικές μελέτες.

4. «**Γυαλάδες - Πλατυβόλια**»: Διάνοιξη χωματόδρομου, άνευ αδειοδοτήσεων, μήκους 1000 m και μέσου πλάτους 2,5 m. Σε συγκεκριμένες θέσεις έχει καταστραφεί (με διαπλάτυνση και επιχωμάτωση) παλαιό μονοπάτι, λόγω της σημαντικής αλλοίωσης μορφολογικών και λειτουργικών στοιχείων αυτού. Η διάνοιξη διέρχεται και από ιδιωτικές εκτάσεις. Αυτοψία πραγματοποιήθηκε στις 18.03.21 από το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου και ζητήθηκαν οι απόψεις του Δήμου με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 13889/212/28.04.21 έγγραφο. Ο Δήμος με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 2015/24.05.21 έγγραφό του απάντησε ότι οι ορεινές θέσεις «Πλατυβόλια – Άργιλας και Γκιστέρνες» δε συγκαταλέγονται μεταξύ των αναγνωρισμένων μονοπατιών. Περαιτέρω, γνωστοποίησε ότι προτίθεται να υποβάλει μηνυτήρια αναφορά κατά παντός υπευθύνου για τις τελεσθείσες επεμβάσεις. Εντούτοις, το έγγραφο καταλήγει ότι ο Δήμος οφείλει να μεριμνεί για τον καθαρισμό και συντήρηση των ορεινών περιοχών από τυχόν φερτά υλικά.
- Ο Δήμος Αμοργού παρακαλείται να διακόψει κάθε πρόσβαση στην παράνομη διανοιχθείσα οδό και να μας ενημερώσει εάν έχει καταθέσει μηνυτήρια αναφορά. Επίσης, θα θέλαμε να ενημερωθούμε για ποιους λόγους αναφέρεται στην υποχρέωσή του για καθαρισμό «περιοχών», ενώ πρωτίτερα έχει ενημερώσει με το έγγραφό του ότι δεν εμπλέκεται στη διάνοιξη της οδού ή σε οποιοδήποτε καθαρισμό της περιοχής.
 - Η Δ/ση Δασών Κυκλάδων και το Δασονομείο Νάξου να μας ενημερώσουν εάν τμήμα της οδού βρίσκεται εντός δάσους ή δασικής έκτασης. Σε καταφατική περίπτωση παρακαλούμε να πληροφορηθούμε εάν έχουν ζητηθεί εγκρίσεις από τη δασική υπηρεσία. Τέλος, σε περίπτωση που έχουν πραγματοποιηθεί παράνομες επεμβάσεις εντός δασικής έκτασης παρακαλούμε για την έκδοση πρωτοκόλλων διοικητικής αποβολής και αποζημίωσης χρήσης δημόσιας έκτασης, καθώς και για την παραπομπή των υπευθύνων στις δικαστικές αρχές.
 - Το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου να μας γνωστοποιήσει την τυχόν εισήγηση προστίμων και παραπομπή των υπευθύνων στις δικαστικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1650/86, ως αυτός ισχύει.
 - Το Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού Περιφέρειας Ν. Αιγαίου να μας ενημερώσει εάν στη συγκεκριμένη θέση υφίστανται προστατευόμενα μονοπάτια και σε αρνητική περίπτωση παρακαλούμε να ενημερωθούμε για τις υποχρεώσεις των αρμοδίων σε περίπτωση καταστροφής μονοπατιών μη ενταγμένων σε σχετικό δίκτυο ή προστατευόμενων με οιοδήποτε άλλον τρόπο.
5. «**Σελάδα**»: Διάνοιξη, άνευ αδειοδοτήσεων, χωματόδρομου μήκους περί τα 150 m και πλάτους 3 m. Ο συγκεκριμένος δρόμος διανοίχθηκε παραπλεύρως της υπό κατασκευή αδειοδοτημένης αγροτικής οδού και καταλήγει πλησίον κτισμάτων. Ο Δήμος κλήθηκε από την Περιφέρεια Ν. Αιγαίου για παροχή απόψεων με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 30594/588/14.05.21 έγγραφο. Ο Δήμος απάντησε με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 2233/24.05.21 έγγραφό του ότι λόγω της συγκέντρωσης μεγάλου όγκου φερτών υλικών σε λόφο επί δημοτικής έκτασης πλησίον του εκτελούμενου έργου, προσπάθησε, με ίδια μέσα, να καθαρίσει το επίμαχο σημείο. Δηλαδή, κατόπιν αιτήματος της τοπικής κοινότητας η Τεχνική Υπηρεσία διενήργησε καθαρισμό για τη διευθέτηση των ομβρίων υδάτων και την προστασία του τελούμενου έργου, ενώ σε καμία περίπτωση δεν προέβη σε διάνοιξη δρόμου
- Ο Δήμος Αμοργού παρακαλείται να διακόψει κάθε πρόσβαση στο σημείο ώστε να μην χρησιμοποιείται ως οδός. Επίσης, παρακαλείται να μας ενημερώσει για ποιους

λόγους δεν είχαν προβλεφθεί στις σχετικές μελέτες οδοποιίας οι εργασίες αντιστήριξης των πρανών δεδομένου ότι αυτές αποτελούν από τα κρισιμότερα στοιχεία του έργου. Τέλος, παρακαλείται να μας ενημερώσει και να μας αποστείλει τις σχετικές μελέτες (με τις συνοδευτικές του εγκρίσεις) στις οποίες έχει προβεί για τη διευθέτηση των ομβρίων υδάτων κατόπιν αιτήματος της κοινότητας.

- Η Δ/ση Δασών Κυκλάδων και το Δασονομείο Νάξου να μας ενημερώσουν εάν το σημείο βρίσκεται εντός δάσους ή δασικής έκτασης. Σε καταφατική περίπτωση παρακαλούμε να πληροφορηθούμε εάν έχουν ζητηθεί εγκρίσεις από τη δασική υπηρεσία. Τέλος, σε περίπτωση που έχουν πραγματοποιηθεί παράνομες επεμβάσεις εντός δασικής έκτασης παρακαλούμε για την έκδοση πρωτοκόλλων διοικητικής αποβολής και αποζημίωσης χρήσης δημόσιας έκτασης, καθώς και για την παραπομπή των υπευθύνων στις διωκτικές αρχές.
- Το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου να μας γνωστοποιήσει την τυχόν εισήγηση προστίμων και παραπομπή των υπευθύνων στις εισαγγελικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1650/86, ως αυτός ισχύει.

6. «**Αστράτιου**»: Οι αναφερόμενοι καταγγέλουν ότι έχουν επεκταθεί παρανόμως οδοί που χρησιμοποιήθηκαν για την τοποθέτηση κεραιών και ως εκ τούτου έχει διανοιχθεί, άνευ αδειοδοτήσεων αγροτική οδός η οποία καταλήγει στην περιοχή Αστράτιου.

- Ο Δήμος Αμοργού παρακαλείται να μας ενημερώσει αναλυτικά για το θέμα.
- Το Δασονομείο Νάξου να προβεί στις απαιτούμενες αυτοψίες προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται παράνομη διάνοιξη οδικού δικτύου.
- Το Γραφείο Περιβάλλοντος και Υδροοικονομίας Νάξου να προβεί στην απαιτούμενη αυτοψία προκειμένου να διαπιστώσει τα διαλαμβανόμενα.

Νομικό Πλαίσιο:

Με τις υπ' αριθμ. πρωτ.: 215^Α/08.05.07, 460/06.11.08 και 373/03.09.09 Νομαρχιακές Αποφάσεις χαρακτηρίστηκαν Τμήματα Επιλεγμένων Δικτύων Παλαιών Ημιονικών Οδών και Μονοπατιών ως Διαδρομές Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος στο Νομό Κυκλάδων. Με την ΥΑ 151344/165/2017 καθορίστηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών πεζοπορικών μονοπατιών. Περαιτέρω, στο από 10.05.02 ΠΔ αναφέρεται στο άρθρο 3 παρ. 16 ότι κάθε υπέργειο έργο υποδομής στις νήσους Κίμωλο, Δονούσα...Αμοργό κλπ. που εκτελείται από Οργανισμό Κοινής Ωφελείας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ) Τοπική Αυτοδιοίκηση κλπ. και γενικά κάθε εργασία που αφορά στη διαμόρφωση, τροποποίηση ή ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων προσαρμόζεται στα παραδοσιακά τοπικά πρότυπα και εκτελείται μετά από την έγκριση της σχετικής μελέτης από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Αιγαίου. Τις εγκρίσεις αυτές έχουν αναλάβει, πλέον, τα αρμόδια Συμβούλια Αρχιτεκτονικής.

Ως προς τη διάνοιξη των οδών με σειρά αποφάσεών του, το Συμβούλιο της Επικρατείας τονίζει την αναγκαιότητα συνολικού σχεδιασμού του οδικού δικτύου. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι με το άρθρο 24 του Συντάγματος προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον και άρα επιτάσσεται ο ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, ουσιώδες στοιχείο του οποίου είναι και το οδικό δίκτυο. Άρα το οδικό δίκτυο οφείλει να υπόκειται σε συνολικό σχεδιασμό και διαχείριση τόσο σε επίπεδο εθνικών ή επαρχιακών οδών, όσο και σε επίπεδο μονάδας τοπικής αυτοδιοικήσεως, προκειμένου για δημοτικές ή κοινοτικές οδούς. Ενδεικτικά στις υπ' αριθμ.: 665/2018 και 2063/2018 αποφάσεις του ΣΤΕ αναφέρονται τα ακόλουθα: «*Το οδικό δίκτυο υπόκειται σε συνολικό σχεδιασμό και διαχείριση τόσο σε επίπεδο εθνικών ή επαρχιακών οδών, όσο και σε επίπεδο μονάδας τοπικής αυτοδιοικήσεως,*

προκειμένου για δημοτικές ή κοινοτικές οδούς. Στη διαχείριση περιλαμβάνεται και ο εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου, δηλαδή, και η τροποποίησή του με τη διάνοιξη νέας ή την κατάργηση υπάρχουσας οδού, προκειμένου τούτο να προσαρμοσθεί προς νέες ανάγκες και απαιτήσεις. Σε κάθε περίπτωση, τα κριτήρια σχεδιασμού και διαχείρισεως του οδικού δικτύου πρέπει να είναι σαφή, εξειδικευμένα και να συνδέονται προς τα υπόλοιπα στοιχεία του χωροταξικού σχεδίου. Εξ άλλου, το οδικό δίκτυο ενός ΟΤΑ δεν αποτελεί τοπική του υπόθεση, εφ' όσον συνάπτεται τόσο με το υπόλοιπο δίκτυο της χώρας, όσο και με την προστασία των γεωοσυστημάτων του φυσικού χώρου, τα οποία αποτελούν στοιχείο της εθνικής φυσικής κληρονομιάς. Για την πραγματοποίηση έργων οδοποιίας που αφορούν, μεταξύ άλλων, δημοτικές και κοινοτικές οδούς εκτός σχεδίων πόλεων ή ορίων οικισμών, καθώς και αγροτικές οδούς απαιτείται, κατ' αρχήν, να τηρηθεί προηγουμένως η διαδικασία της υποβολής περιβαλλοντικής έκθεσης ή προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης (Π.Π.Ε.Α.) και της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Αποκλείονται οι αποσπασματικές και απρογραμματίστες πράξεις διαχείρισεως του οδικού δικτύου, όπως η διάνοιξη, διαπλάτυνση και κατάργηση οδών βάσει εντετοπισμένων εκτιμήσεων με γνώμονα την εξυπηρέτηση τοπικής ανάγκης, χωρίς υπολογισμό των ευρύτερων επιπτώσεων που αυτές ενδέχεται να έχουν (ΣΤΕ 2486, 2487/2006 Ολομ., 878/2012, 395/2014 κ.ά.). Εξ άλλου, το οδικό δίκτυο ενός ΟΤΑ δεν αποτελεί τοπική του υπόθεση, εφ' όσον συνάπτεται τόσο με το υπόλοιπο δίκτυο της χώρας, όσο και με την προστασία των γεωοσυστημάτων του φυσικού χώρου, τα οποία αποτελούν στοιχείο της εθνικής φυσικής κληρονομιάς (ΣΤΕ 2486, 2487/2006 Ολομ., 878/2012, 395/2014, 665, 848, 962, 2063/2018, 1652/2019 κ.ά.). Τούτων έπεται ότι αποκλείονται οι αποσπασματικές και απρογραμματίστες πράξεις διαχείρισεως του οδικού δικτύου, όπως η διάνοιξη, διαπλάτυνση και κατάργηση οδών βάσει εντετοπισμένων εκτιμήσεων με γνώμονα την εξυπηρέτηση τοπικής ανάγκης, χωρίς υπολογισμό των ευρύτερων επιπτώσεων που αυτές ενδέχεται να έχουν (ΣΤΕ 665, 848, 962, 2063/2018, 878/2012, 1128/2011, 2124/2009 κ.ά.).».

Εξάλλου, έχει πολλάκις αναγνωρισθεί νομολογιακά η σπουδαιότητα των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, όπως τα μικρά νησιά και οι ακτές. Ιδιαίτερα για τα μικρά νησιά και τις Κυκλάδες το ΣΤΕ σε πρακτικά επεξεργασίας ΠΔ έχει τονίσει την προέχουσα ιδιότητά τους ως απομονωμένων οικοσυστημάτων με σημαντική βιοποικιλότητα και μεγάλο ανάπτυγμα ακτών, με χαρακτηριστικό την ενότητα και τη λιτή συμμετρία του τοπίου τους, τα οποία, ως εκ τούτου, έχουν εύθραυστη ισορροπία και αποσταθεροποιούνται εύκολα από εξωγενείς παρεμβάσεις. Εξ' αυτού του λόγου ο χωροταξικός σχεδιασμός τους πρέπει να είναι σύμφωνος με τη φέρουσα ικανότητα αυτών (ΠΕ 273/1999 ΣΤΕ κ.α.).

Σχετικά με την προστασία των μνημείων τα οποία βρίσκονται πλησίον των επεμβάσεων αναφέρουμε το άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4858/21 (Κύρωση Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς) το οποίο προβλέπει τα εξής: «Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται: α) τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830, β) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, γ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους». Εν συνεχεία στην παρ. 4 αναφέρεται ότι: «Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από τον νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα ακίνητα των περ. β) και γ) της παρ. 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». Στο άρθρο 10 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του. Επίσης, στην παρ. 4 του ως άνω άρθρου προβλέπεται ότι για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παρ. 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που

χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Στο άρθρο 56 του ν. 4858/21 ορίζεται ότι «Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, καθιστά ανέφικτη ή δυσχερή τη χρήση ή αλλοιώνει τη μορφή μνημείου ή ανήκοντος σε συλλογή μουσείου πολιτιστικού αγαθού ή πολιτιστικού αγαθού που έχει τοποθετηθεί σε ανοικτό ή κλειστό δημόσιο, δημοτικό ή κοινόχρηστο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Αν το μνημείο ανήκει στον δράστη, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών».

Τέλος, ως προς την προστασία του Τοπίου συνολικά, το 2010, με το ν. 3827/10, τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου ή Σύμβαση της Φλωρεντίας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης όρισε ως τοπίο την περιοχή που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος ως «αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης φυσικών και /ή ανθρωπογενών παραγόντων». Αντίστοιχα, η προστασία του τοπίου επιτυγχάνεται μέσα από δράσεις για να συντηρηθούν και να διατηρηθούν τα σημαντικά ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που δικαιολογούνται από την αξία του ως κληρονομιάς, η οποία πηγάζει από τη φυσική του διαμόρφωση και/ή από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Στο σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα αναγνωρίζεται ότι τα τοπία αντικατοπτρίζουν, μεταξύ άλλων, την αλληλεπίδραση ανθρώπων και φύσης και αποτελούν σημαντικό μέρος της ποιότητας ζωής των ανθρώπων, συμβάλλοντας στην ευημερία τους. Η Πολιτική του Τοπίου προβλέπεται να ενσωματωθεί σε όλες τις τομεακές πολιτικές και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του τοπίου εκτός προστατευόμενων περιοχών.

Πέραν των ανωτέρω νομοθετικών προβλέψεων και νομολογιακών προσεγγίσεων, φυσικά, έχουν άμεση εφαρμογή οι διατάξεις της προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και της προστασίας του δασικού πλούτου της χώρας.

Με βάση τα ανωτέρω και σύμφωνα με τα ερωτήματα που έχουν τεθεί στο κείμενο του παρόντος εγγράφου, παρακαλούμε για την άμεση ανταπόκριση των αρμοδίων υπηρεσιών.

Το αρμόδιο Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής παρακαλείται να μας ενημερώσει για τυχόν εγκρίσεις που έχει χορηγήσει για κάθε μια από τις προαναφερόμενες περιπτώσεις.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με τιμή

Δάφνη Φιλιππάκη
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση: